

krajih naše domovine bi se pojavili naročeni in nenaročeni ogleduhi, ki bi pazili na vsak korak ubogega učitelja-oženjenca, ki bi bil takorekoč pod večnim policijskim nadzorstvom. Ako je že zdaj špijonstvo in ovađstvo v tako vztrajni aktivnosti, kako bi gospodovalo in demoraliziralo šele potem, ko bi bilo toliko lažje oropati političnega ali osebnega nasprotnika za miloščino Šukljetoze iznajdljivosti! Naši klerikalni prijatelji-duhovniki po kmetih bi dobili na ta način v roke silno orožje, ki bi ž njim rezali učitelju-trpinu priboljške ali pa njih lačna grla ter napravljati sto in sto učiteljskih rodovin odvisnih od svoje volje.

Šukljetozevo prijateljstvo do učiteljstva je v tem nasvetu izraženo tako jasno, da nimamo nobenega dvoma več, da ni resnično! Po uveljavljanju njegovega nasveta bi zrasla klerikalna sila preko vseh naših glav in nas pritirala v popolno odvisnost vseh tistih mogočnejšev od Šusteršiča pa tja dol do Drobniča! Ti ljudje naj bi šteli naše grižljaje in merili globočino našega gladi!

Kako nizkotno taksiranje učiteljevega dostojanstva!

O tem, kar piše Šuklje o provizoričnem učiteljstvu, o učiteljicah, o stalnih učiteljih samcih in o njegovi sodbi vsega učiteljstva, ne maramo razpravljati danes: ponudi se nam za to že še druga, ugodnejša prilika, morebiti pa se zavzamejo še drugi ljudje za nas. Tudi ne menimo zavračati Šukljetozevih osebnih napadov in zbadanj, ker ne sodijo take stvari v resnost razmotrivanega predmeta. Naposled nas tudi ni volja, da bi — po »Slovenčevu« zahtevi — iskali virov za izboljšanje učiteljskih plač, ker — kakor smo že opetovano naglasili — to ni naša reč. Saj n. pr. tudi uslužbenci »Katoliške tiskarne« in služabniki gospoda s Kamna ne razmotrivajo vprašanja, kje dobiti denar, ako hočejo imeti izboljšane plače. Če najde klerikalna gospoda denar za svoje ljudi, ga mora najti tudi deželni zbor za svoje uslužbence — za učiteljstvo!

Resnica je: Pri obloženih mizah brez materialnih skrbi je težko in neprijetno misliti na siromaka, ki lačen čaka kruha. A treba bo vendarle misliti tudi nanj! Sicer se dvigne vihar in vojska!

Mein Seel, speis' ich auch nicht an Eurer Tafel,
das Essen hab' ich doch verdient!

(Kleist *Amphytrion*).

Absurdum.

IV.

Koga naj pri takih razmerah veseli učiteljski stan? Kdo si pojde v njegove vrste še iskat kruha?

Naši borni dohodki vplivajo v tem času materializma tako slabo na naš ugled, da moramo napeti vse sile in moči, da ne zapademo pomilovanju javnosti. To peče in boli!

Kazalec kaže $\frac{3}{4}$ na dvanajst — in še je čas! Ne tirajte učiteljstva v obup. »Morituri vobis blasphemant!« vam bo donelo od vseh strani. Ali ne vidite temnih senc, ki javljajo bodoče dogodke? — Uresničite § 55! Saj je že sramotno to, kar je; ne za nas, pač pa za vas! — Povsod prirejajo shode zaradi velike draginje; po velikih in majhnih mestih se zbirajo uradniki, tožeč, da pri tej draginji ne morejo izhajati. In vendar: kaka razlika med njimi in med nami

— v plačah? Kaj naj rečemo? Mari čakamo, da bomo cepali na cesti samega gladi? Ali pa, da sebi in družini natrosimo strupa v zadnjo jed, ki nam jo pripravi mati? Škandalozno je, da učitelj, ki ima 20 službenih let, ne dobiva plače kancelista, ki je službo uprav nastopil. O učiteljih, ki pa imajo manj službenih let, pa še govoriti ni. Ako je mož oženjen in ima deco, mu ne kaže nič drugega nego kroglo v glavo ali pa vrv za vrat, kar je ceneje.

Obupani smo! In zato imamo obilo vzrokov. Ali je verjetno, da bo učitelj, ki ga tarejo skrbi za vsakdanji kruh, poučeval s tisto vneto, da nima teh skrbi? Trdimo, da ne! Naj se pri pouku še tako premaguje, zaman! Skrbi mu rojijo po glavi, ker jih kakor galoše ne more odložiti pred durmi. In te skrbi spremljajo na kvar uspeha — ves pouk. — Kolikokrat čujemo obupen klic: »Kaj se bom tako trudil in pehal; za te groše, ki jih dobim, storim še preveč.« Takih je mnogo — in opravičeni so, da govorijo tako. Nikakor ne oporekamo, da pri tem pouk ne trpi, gotovo in še jako — a kdo je kriv? Potom odredb in odlokov hočejo, da dosežaj boljših uspehov; s citiranjem paragrafov in postav hočejo prisiliti učiteljstvo, da naj gori za svoj stan, da se bo pehalo in trudilo, da bo vse svoje moči, vse svoje znanje porabljal v povzdigo pouka. Kakšna kratkovidnost! Le materialno dobro podprt, vsakdanjih skrbi prost učitelj, bo jasnega čela stopil v svoj razred, drugi ne! Saj mu je pogled na deco, ki jo poučuje, vedno očitane njegove mizerije.

Gospodi to vedno govorjenje o zvišanju plač morebiti že preseda; povemo vam, da nam še bolj in že dolgo, dolgo. — In ravno to vedno govorjenje in vedno klicanje po zvišanju bi moralo gospodi odpreti oči. Pregovor pravi: »Kjer je kaj dima, je tudi ogenj, četudi majhen.« — Pri nas je pa mnogo dima, a še več ognja. — Kako pereče je postalo vprašanje o zvišanju učiteljskih plač, priča to, da se ne snideta dva tovariša, da bi čez 5 min. ne govorila o zvišanju. To je bolezen — razširjena po vsi deželi, in ta bolezen mori in davi — šolstvo in učne uspehe. Nikakor ne moremo zameriti učitelju, če z nevoljo poučuje, če je v mislih odsoten, če ni »pri stvari«. Kako tudi? Čemu tudi? Ali mu to kaj pomaga? Kaj še! Nič! — In naj pride sto nadzornikov in sto pohvalnih pisem in sto opominov: iz nezadovoljnega učitelja ne napravite vnetega in zadovoljnega. S paragrafi hočejo povzdigniti šolo! — Zlo tiči v § 55. tega uresničite, potem pa zahtevajte to, na kar smo mi prisegli — a vi nam dajte, kar ste nam obljubili!

V prvi vrsti hočemo hruha in to od onih, ki jim služimo. Gospoda pri zelenih mizah noče umeti našega položaja in ga ne bo umela, dokler sedi sama pri polni mizi. Treba bo začeti s samomorji, da se izognemo taki mizeriji, kakršna vlada med nami.

Mogoče se kdo loti tega stavka, češ, »Učit. Tovariš« priporoča samomor. Prosto mu, naj se loti! A vprašamo: ali ni to hiranje in umiranje počasen umor? In kdo je tega kriv? Kdo je rabelj? In učitelj, ki leta in leta trpi — ali ni to počasen dekretiran samomor?

Imamo zakon, ki varuje vsako žival trpinčenja; kdor se pregreši, je kaznovan. — Prosimo, postavite nas vsaj v varstvo tega zakona, da vas lahko tožimo, ker nas puščate delati, stradati in trpeti. Ponižnejši že ne moremo biti. Morituri vobis blasphemant!